

Mig segle llarg de premsa

GUILLAMET, Jaume

Prensa, franquisme i autonomia.

Crònica catalana de mig segle llarg (1939-1995).

Flor del Vent Edicions, Barcelona, 1996, 242 pàg.

Un dels sectors que ha experimentat, en els darrers temps, transformacions més profundes és el de la comunicació. D'ençà del restabliment de la democràcia, i al llarg de la dècada dels vuitanta, hem observat, a voltes amb una certa tristor i recança, la desaparició de l'escena periodística de capçaleres molt tradicionals de la història de la premsa, i hem assistit, també, a la creació d'agorades i poc professionals empreses periodístiques amb minses perspectives de futur. Sortosament, així mateix, han sorgit projectes reeixits, sustentats en esquemes rigorosos i sensats. Els avenços tecnològics han determinat –i determinen– tot el procés comunicatiu. En definitiva, els *mass media* de l'any 1975 tenen molt poques similituds amb els de l'any 1996.

És absolutament impossible entendre aquesta evolució del periodisme sense conèixer els seus immediats antecedents, o sigui la història de la premsa en temps de la dictadura franquista. Jaume Guillamet ens presenta una obra que s'inicia quan encara retronen les darreres canonades de la Guerra Civil, quan el món de la premsa s'endinsa en un terrible malson imposat per un nou règim entestat en esborrar el passat (els diaris que reapareixien, l'any 1939, oblidaven la numeració posterior al 18 de juliol de 1936). És fonamental, doncs, que Guillamet opti per encetar la seva «crònica de mig segle llarg» en aquest període.

El treball està constituït per tres grans blocs, establerts segons criteris cronològics: l'etapa més repressiva de la Dictadura –del 1939 al 1966– («Vint-i-vuit anys de censura»), el període comprès entre la promulgació de la Llei Fraga i la mort del general Franco –1966-1975–

(«Deu anys de llibertat vigilada»), i, finalment, l'època de la transició democràtica fins els nostres dies («Quasi vint anys de llibertat»). Cada un d'aquests períodes és analitzat, ara, seguint criteris temàtics: la reaparició dels diaris de dretes, l'aportació de les revistes, la censura, la figura del periodista... Aquesta opció pressuposa anar endavant i endarrere en el temps, la qual cosa provoca, en alguna ocasió, la inevitable reiteració en l'exposició d'alguns episodis puntuals que serveixen per contextualitzar el relat en cada moment (nomenaments governatius, estratègies de censura...).

A la primera part del llibre trobem una documentada narració d'uns temps molt difícils on la premsa viu uns dels períodes més insulso de la seva història, però que progressivament, i des dels sectors menys oficialistes, insufla nous aires a la societat catalana. La informació que aporta l'autor de directors de periòdics, d'empresaris, d'històries internes d'algunes publicacions, etc. són bàsiques per enten-

dre un fenomen que, fins i tot en èpoques dictatorials, té un remarcable protagonisme social. A partir de la segona part del treball, encetada –recordem-ho– amb la promulgació de la Llei de Premsa del 1966, ja s'intueix com la narració comença a canviar de to, i es pot percebre com Jaume Guillamet a més d'historiador esdevé protagonista directe dels fets. La nova llei conjuminava un contingut aparent d'obertura amb alguns articles que contenien veritables paranys per a l'exercici periodístic. Guillamet ens perfila un marc general del nou moment històric molt ben jerarquitzat geogràficament: a Madrid es produeix, sense estridències i sense forçar els fonaments ideològics del règim, un debat que recull l'incipient pluralisme polític, contemplat amb interès, però amb una certa distància des de Barcelona, on el setmanari *Destino* va protagonitzar de manera tan destacada com els diaris de Madrid les contradiccions de l'aplicació de la Llei de Premsa. En un segon pla, però d'una significació anàloga s'analitza el símbol més destacat de l'obertura periodística a Girona: el setmanari *Presència*.

Si bé, com és lògic atesa la seva importància numèrica, el llibre recull preferentment la premsa barcelonina, apareixen múltiples referències gironines, a més del cas de *Presència* i de l'oficialista *Los Sitios* (s'esmenta, per exemple, el projecte frustrat d'unió, l'any 1966, de les quatre principals publicacions dependents del bisbat de Girona: *Vida Catòlica* de Girona, *Vida Parroquial-V.P.* de Figueres, *Misión d'Olot* i *Horizontes* de Banyoles).

L'última part del treball («Quasi vint anys de llibertat») s'enceta amb un capítol amb un títol molt suggerent: «Un futur imprevis». El 20 de novembre de 1975 –el famós dia en què va morir Franco– es publicaven a Barcelona set diaris d'informació general (avui només se'n

publiquen tres) Què ha succeït al llarg d'aquests darrers vint anys? Guillemet explica amb tota propietat la dificultat de la premsa postdictatorial, els efectes del que Manolo Vázquez Montalbán anomenava «dictadura de mercat», el projecte popular d'editar un diari en català i la crua realitat de la història de l'Avui, el naixement del Punt Diari a Girona, Regió 7 a Manresa i El 9 Nou a Vic, la irrupció de les televisions locals, de TV3, dels

canals privats, de Catalunya Ràdio i altres emissores, la relació entre el poder i la premsa, l'intervencionisme de la Generalitat i de Jordi Pujol, aquells vuit mesos en què a Girona es publicaven tres diaris en català –El Punt, el Diari de Girona i el Nou Diari–, el desembarcament de periodistes en el món de la política, la creació del Col·legi de Periodistes i la incorporació al món professional dels primers periodistes sorgits de la Universitat...

Guillemet, com ja hem apuntat, és un protagonista directe de la premsa del moment, i en el llibre no es limita a explicar els fets, sinó que els valora i els critica, a voltes, òbviament, des d'un punt de vista interessat, la qual cosa, lluny de restar-li credibilitat a la narració, l'enriqueix i aporta elements per a la controvèrsia.

Lluís Costa

novetats – novetats – novetats – novetats

Associació Arqueològica de Girona, *Quadern de treball*, 8 (1995). Anglès, 1996, 145 pàg.

BARRIS i RUSET, Josep M. *L'origen i l'evolució de l'Arxiu Municipal de Roses*. Girona, Ajuntament de Roses, 114 pàg.

Besalú 94. Olot, Diputació de Girona i Ajuntament de Besalú, 1996, s.p.

BOSOM, Sebastià; MONTELLÀ, Salvador de, *Orgueners, orgues i organistes a Puigcerdà*. Puigcerdà, 1996, 52 pàg.

COBOS, Susana, *Guia de Begur*. Girona, Ajuntament de Begur, 1996, s.p.

FONT i MASSOT, M. Rosa. *Com ombres vives*. Barcelona, Columna, 1996, 59 pàg.

FORTIÀ RIUS, Ramon. *Les illes Medes. Guia per visitar-les*. Girona, Brau edicions, 1996, 111 pàg.

GIFRE, Pere; SOLER, Santi. *Patrimoni i arxiu. Inventari del fons patrimonial Caramany de Corçà. Segles XIII-XX*. La Bisbal d'Empordà, Ajuntament, 1996, 182 pàg.

Guia turística i gastronòmica del Pla de la Selva. Girona, Ajuntament de Sils, 1996, 63 pàg.

JIMÉNEZ, Àngel. *Guia històrica de Castell d'Aro i S'Agaró*. Olot, Ajuntament de Castell-

Platja d'Aro, 1996, 110 pàg.

La Maranya 1987-96. El Casal, deu estius d'il·lusió. Olot, Ajuntament de Sant Joan les Fonts, 1996, 195 pàg.

LLANAS, Manuel (ed.), «Una monografia inèdita de Gaziell sobre la premsa espanyola: context, comentari i edició», dins *Anàlisi*, 19 (1996), pàg. 11-54.

LLOBERAS, Pere. *Antologia de poetes bisbalencs de la Renaixença*. Girona, Ajuntament de la Bisbal d'Empordà, 1996, 324 pàg.

Lloret antic. Santa Coloma de Farners, Club Marina «Casinet» de Lloret de Mar, 1996, 115 pàg.

MALLOL i ORIOL, Josep. *Monuments a les nostres muntanyes*. El Port de la Selva 1996. Olot, Alzamora, 1996, 104 pàg.

MEDIALDEA, T.; VÁZQUEZ, J.T. i VEGAS, R. «Estructura y evolución geodinámica del extremo noreste del margen continental catalán durante el Neógeno», dins *Acta Geológica Hispánica*, 29 (1994), pàg. 39-53.

Monografies del Montseny, 11. Barcelona, Amics del Montseny, 1996, 265 pàg. + 34.

Museu etnogràfic de Ripoll. Guia. Ripoll, Maideu, 1996, 37 pàg.

PUIGVERT i GURT, Xavier. *L'època medieval*. Olot, Ajuntament i Diputació de Girona, 1996, 99 pàg. (*Quaderns d'Història d'Olot*, 3).

ROCA i REMOLINS, Alexandre. *L'excursionisme a Ripoll*. Ripoll, Club Excursionista, 1996, 73 pàg.

SAULA, E. i altres, «Evolución geodinámica de la fosa del Empordà y las sierras transversales», dins *Acta Geológica Hispánica*, 29 (1994), pàg. 55-75.

Sobre interculturalitat, 3. Documents de treball de la cinquena i sisena Escola d'Estiu sobre interculturalitat i del primer i segon Fòrum Intercultural. Girona, Sergi, 1996, 320 pàg.

TARRÚS, Joan; COMADIRA, Narcís. *Rafael Masó, arquitecte noucentista*. Barcelona, Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, 1996, 437 pàg.

TASSONE, A. i altres. «Evolución del sector septentrional del margen continental catalán durante el Cenozoico», dins *Acta Geológica Hispánica*, 29 (1994), pàg. 3-37.

QUADERNS D'HISTÒRIA DE FIGUERES

Viatgers a Figueres
segles XV-XIX

Manolo Moreno Chacón

Viatgers a Figueres

—segles XV-XIX—

Manolo Moreno Chacón

Quaderns d'Història de Figueres

